

KRISTÝNA TITĚROVÁ: KULT VELKÉ BOHYNĚ Z KULTUROLOGICKÉHO POHLEDU RIGORÓZNÍ PRÁCE

Předkládaná studie Kristýny Titěrové tématicky navazuje na její diplomovou práci, úspěšně obhájenou v lednu loňského roku. Předmětem zůstává kult Velké Bohyně jako archetypální zdroj všech ženských božstev. Skromně formulovaný cíl „alespoň nastínit rozsáhlý soubor ženských božstev, které se v dějinách vyskytovaly a které vykazovaly shodné prvky“ neznamena, že se autorka omezila jen na historickou rešerši. Ambice práce překračuje kulturněhistorickou studii či pouhý mezioborový kulturologický výlet na půdu religionistiky: Historické transformace kultu Velké Bohyně spojila autorka jako předmět své práce s hypotézou vlivu tohoto kultu na pohled na ženu a na její postavení ve společnosti. Záběr práce je rozumně redukován na evropskou kulturu a konstitutivní potamické kultury, v čase ale zvolený záběr usiluje o komplexnost a zahrnuje také rozměr ztráty Velké bohyně. S některými výchozími autory, mezi nimiž zjevně dominuje jako hlavní inspirační zdroj a autorita americká archeoložka a antropoložka litevského původu Marija Gimbutas (1921 – 1944), totiž sdílí přesvědčení o rekonstruovatelnosti jediné nepřerušené linie, kotvené v hlubinných strukturách lidské psychiky.

Samotné kulturněhistorické studii jsou logicky předřazeny kapitoly, v nichž autorka exponuje svůj předmět a možnosti jeho interpretace s důrazem na psychologický pohled a dílo Sigmunda Freuda, Carla Gustava Junga a Ericha Neumanna. Velká Bohyně je jí odtud „projekcí ontogenetické představy symbiotické matky, kterou zakoušíme v prenatálním stádiu (primordiální moře) a ve svém raném dětství“, která jako archetyp přechází do našeho kolektivního nevědomí a s níž se lidstvo „setkává na fylogenetické úrovni právě jako s univerzální mateřskou postavou, jejíž doménou je nejen mateřství, ale i smrt a regenerace“ (s. 44 předložené práce).

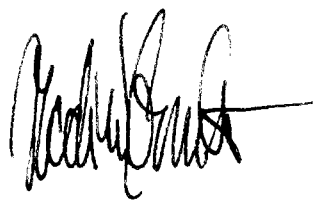
Z vyrovnání s představou matriarchátu u Johanna Jakoba Bachofena a u zmiňované Mariji Gimbutas pak vyvozuje hypotézu o souvislosti paleolitického a neolitického kultu Velké Bohyně a jisté dominance žen

v dobové společnosti. Další hypotézou je vývojový model postupného opouštění integrující role Velké Bohyně.

Z těchto východisek pak autorka provádí svůj podrobný historický přehled proměn kultu Velké Bohyně. Přes mimořádné nároky, které tak rozsáhlá historická rešerše klade, a nerovnoměrné pokrytí sledovaných období plně kvalitní literaturou, se jí podařilo zkonstruovat obraz proporční a dostatečně plastický. Nikde se v něm jedno sledované téma nevytrácí na úkor druhého a vstupní hypotézy jsou verifikovány s dostatečnou přesvědčivostí. Výsledný obraz je samozřejmě diskutabilní tak, jako jsou diskutabilní vstupní hypotézy. Nemíním toto hodnocení ve smyslu, jež mu vnutila současná degradace jazyka, tedy jako „politicky korektní“ synonymum pro *sporný* či *nesprávný*, ale v axiologicky neutrálním smyslu původním, tedy *diskutovatelný* (tj. „*takový, o kterém je možno nebo třeba diskutovat*“ – *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha : Academia, 2005.). Jinak řečeno, práce má podstatné atributy dobré odborné studie: názor, který zakládá vstupní hypotézy, přesvědčivé argumenty, které je podkládají, a dostatek objektivních dokladů k jejich verifikaci. Vyhraněný autorčin názor dává práci specifický energetický náboj. Podobně pozitivně a s uspokojením také hodnotím způsob, jímž práce organicky spojuje základní „vnitřní“ disciplíny našeho oboru.

Samostatné ocenění zasluhují literární kvality práce. Díky promyšlené skladbě a citu pro rytmus a „tah“ textu se podařilo na omezenou plochu směstnat velmi bohatý obraz sledované problematiky v podobě, která respektuje čtenáře. Ocenění zasluhuje také proporční a plně funkční obrazový doprovod.

Předložená rigorózní práce Kristýny Titěrové *Kult Velké Bohyně z kulturologického pohledu* tak představuje vyváženou odbornou syntézu, v mnoha ohledech vítaně původní. Mohu ji tak bez dalších připomínek **plně doporučit k obhajobě**.

V Praze 25. března 2009

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.